U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Víta Bičáka, JUDr. Romana Fialy, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Pavla Simona a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrhu **senátu 11 C Obvodního soudu pro Prahu 10** na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **senátem 16 C Obvodního soudu pro Prahu 10**, a dalších účastníků sporu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 11 C 125/2004, o vydání pozemku: žalobkyně: **L. Č.**, zastoupená JUDr. Tomášem Kaiserem, advokátem se sídlem Havlíčkova 1682/15, Praha 1, za účasti oprávněné **JUDr. L. V.**, **Mgr. et Bc. P. S. V.**, a **JUDr. O. V.**, zastoupených JUDr. Martinem Karešem, advokátem se sídlem V Parku 2323/14, Praha 4, za účasti **MUDr. R. V.**, **MUDr. A. H.**, **Hlavního města Prahy** se sídlem Mariánské náměstí 2, Praha 1, zastoupené Mgr. Jakubem Kotrbou, advokátem se sídlem Těšnov 1/1059, Praha 1, **Technické správy komunikací hl. m. Prahy, a. s.**, se sídlem Řásnovka 770/8, Praha 1, **Linke spol. s r. o.** se sídlem Schöfflerova 2013/33, Praha 3, a dále za účasti **Státního pozemkového úřadu** se sídlem Husinecká 1024/11a, Praha 3, a o návrhu **M. M.**, a **L. J.**, obou zastoupených JUDr. Ivanou Gréeovou, advokátkou se sídlem Pecharova 507/9, Praha 4, na uplatnění práv osob zúčastněných na řízení,

t a k t o :

I. M. M. a L. J. **n e j s o u** osobami zúčastněnými na řízení.

II. Návrh **s e o d m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Návrhem doručeným 15. 3. 2017 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon o některých kompetenčních sporech“), se senát 11 C Obvodního soudu pro Prahu 10 domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 zákona o některých kompetenčních sporech. Spor vznikl mezi ním a senátem 16 C Obvodního soudu pro Prahu 10 ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 11 C 125/2014, o vydání pozemku.

[2] Na úvod zvláštní senát uvádí, že účastník řízení prof. MUDr. R. Č., nar. X, naposledy bytem v P. 1, S. 87, dne X zemřel. Dle sdělení Obvodního soudu pro Prahu 1 jsou dědičkami ze závěti pozůstalá manželka L. Č. a dcery MUDr. R. V., CSc. a MUDr. A.

H. Zvláštní senát proto v návaznosti na toto sdělení pokračoval pro účely rozhodnutí o kompetenčním sporu s nimi, jakožto procesními nástupnicemi.

[3] Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

[4] Žalobkyně se v minulosti žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 10 domáhala povinnosti vydat věc (pozemky v katastrálním území Hostivař) podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích. Soud jí nevyhověl rozsudkem ze 13. 7. 1993, čj. 16 C 82/92-24. Odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem z 10. 7. 1995, čj. 19 Co 561/93-53, zamítl.

[5] Žalobkyně se poté - s větším časovým odstupem - domáhala vydání týchž pozemků dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, (dále „zákon o půdě“). Ministerstvo zemědělství - Pozemkový úřad Praha rozhodnutím z 3. 3. 2004, čj. PÚ 8715/93, rozhodlo o úpravě vlastnických vztahů tak, že žalobkyně, MUDr. R. Č., R. J., JUDr. L. V., P. V. a O. V. nejsou vlastníky pozemků konkrétně určených.

[6] Proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství - Pozemkového úřadu Praha brojila žalobkyně žalobou podanou 10. 5. 2004 u Obvodního soudu pro Prahu 10. O žalobě částečně rozhodl obvodní soud jednající podle části V. občanského soudního řádu, a to rozsudkem čj. 11 C 125/2004-105, opraveným usnesením čj. 11 C 125/2004-143, a posléze městský soud rozsudkem 24 Co 398/2006-196, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu z 15. 6. 2011, čj. 28 Cdo 477/2011-391, mj. tak, že žalobkyně a L. V., a případně R. J., jsou podílovými spoluvlastnicemi konkrétních pozemků, které byly součásti pozemku PK A1, A2 a A3. Tím bylo částečně nahrazeno rozhodnutí Ministerstva zemědělství - Pozemkového úřadu Praha z 3. 3. 2004, čj. PÚ 8715/93. Ve zbytku obvodní soud rozhodl rozsudkem čj. 11 C 125/2004-249, a městský soud rozsudkem čj. 24 Co 338/2008-319, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu z 3. 11. 2010, čj. 28 Cdo 2353/2010-374, tak, že žalobkyně a L. V. jsou podílovými spoluvlastnicemi ještě dalších konkrétních pozemků, které byly součástí pozemku PK A1. Tím bylo ve zbytku nahrazeno rozhodnutí Ministerstva zemědělství - Pozemkového úřadu Praha z 3. 3. 2004 [5].

[7] Hlavní město Praha podalo následně dvě žaloby pro zmatečnost. První 19. 1. 2011, kterou se domáhalo zrušení rozsudku obvodního soudu čj. 11 C 125/2004-249 a rozsudku městského soudu čj. 24 Co 338/2008-319 (týkajících se pozemků PK A1). Druhou 16. 9. 2011, kterou se domáhalo zrušení rozsudku obvodního soudu čj. 11 C 125/2004-105 a rozsudku městského soudu čj. 24 Co 398/2006-196 (týkajících se pozemků PK A1, A2, A3). Namítlo zmateční důvod dle § 229 odst. 2 písm. b) o. s. ř. s tím, že o nároku již bylo pravomocně rozhodnuto Obvodním soudem pro Prahu 10 rozsudkem čj. 16 C 82/92-24, ve spojení s rozsudkem Městského soudu čj. 19 Co 561/93-59.

[8] Obvodní soud obě žaloby pro zmatečnost zamítl rozhodnutími ze dne 10. 10. 2012 čj. 11 C 125/2004-504, a čj. 11 C 125/2004-497. Uvedl, že rozhodnutí o nároku dle zákona o mimosoudních rehabilitacích nepředstavuje překážku věci rozhodnuté, jelikož později rozhodoval soud dle zákona o půdě a nejedná se tak o totožnou věc. K odvolání Hlavního města Prahy Městský soud v Praze usnesením čj. 24 Co 321, 322/2012-565, opraveným

usnesením čj. 24 Co 321, 322/2012-574 obě usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Dospěl k závěru, že pravomocné rozhodnutí vydané v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 16 C 82/92 netvoří překážku věci rozhodnuté, že pozemkový úřad ani soud neměly o své pravomoci jakékoliv pochybnosti, že jejich pravomoc v této věci byla nepochybně dána a že nebyly vázány závěry z řízení o nárocích podle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Dovolání Hlavního města Prahy Nejvyšší soud usnesením z 28. 8. 2014, čj. 21 Cdo 2791/2013-644, zamítl. Ztotožnil se s názorem, že se jedná o dva rozdílné nároky a proto tu není překážka věci rozhodnuté.

[9] Na základě ústavní stížnosti Hlavního města Prahy o věci rozhodl Ústavní soud nálezem z 13. 12. 2016, sp. zn. III. ÚS 3567/14, a zrušil všechna rozhodnutí o žalobách pro zmatečnost. Uvedl, že v řízeních vedených pod sp. zn. 11 C 125/2004 a 16 C 82/92 není sporu o totožnosti účastníků ani skutkové podstaty (ve smyslu skutkových tvrzení). Rozdíl je jen ve způsobu, jakým se rozhoduje v meritu věci – podle zákona o půdě se rozhoduje o vlastnictví oprávněné osoby, kdežto podle zákona o mimosoudních rehabilitacích o povinnosti věc vydat, což však dle Ústavního soudu není zásadní. Podstata výroku rozhodnutí dle obou právních přepisů má stejný smysl a účel – restituovat majetek. Různost právních přepisů, dle kterých soudy rozhodovaly, nemá na totožnost věci vliv. Nárok žalobkyně však může být rozhodnut pouze podle jednoho z uvedených právních předpisů; vzájemně se vylučují. Soudy rozhodly ve věci, o které již bylo jednou rozhodnuto, aniž by takové rozhodnutí bylo odklizeno dle § 5 odst. 2 zákona o některých kompetenčních sporech, a proto závěr o nenaplnění zmatečního důvodu dle § 229 odst. 2 písm. b) o. s. ř. nemůže obstát. V řízení nebylo postaveno na jisto, kdo měl o věci rozhodovat. Ústavní soud uzavřel, že zde jde o kompetenční spor, o němž měl rozhodnout zvláštní senát zřízený dle zákona o některých kompetenčních sporech.

[10] Senát 11 C obvodního soudu (dále též „navrhovatel“) v návaznosti na nález Ústavního soudu podal zvláštnímu senátu návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu. V tomto řízení pak podali M. M. a L. J. návrh na přiznání postavení osob zúčastněných na řízení.

[11] K procesní otázce postavení osob zúčastněných na řízení před zvláštním senátem je třeba uvést následující: Dle § 4 zákona o některých kompetenčních sporech se na řízení před zvláštním senátem přiměřeně užijí ustanovení části třetí hlavy první soudního řádu správního. To znamená, že tímto pokynem zákonodárce je užití ustanovení soudního řádu správního možné jen „přiměřeně“ (*a contr. „obdobně“;* výraz „obdobně“ by legislativně znamenal povinnost užít dovolanou právní úpravu bez jakékoli změny), tedy s ohledem na speciální význam rozhodování zvláštního senátu ve věcech některých kompetenčních sporů. Tam, kde toho účel rozhodnutí kompetenčního sporu přímo nevyžaduje, užije se soudní řád správní především v zájmu ekonomie řízení jen v rozsahu nezbytném, tedy především pro posouzení otázek pravomoci a příslušnosti.

[12] Institut osob zúčastněných na řízení, upravený v § 34 s. ř s., má chránit práva těchto osob v řízeních, v nichž nejsou účastníky (srov. např. § 65 a násl., § 79, § 82 a další s. ř. s.), ale mohou být rozhodnutím přímo dotčeny. Zvláštní senát však rozhoduje jen spor o pravomoc, nikoliv věc samu. Jeho rozhodnutí přímo nezakládá, nedeklaruje, neruší ani nemění hmotná práva účastníků řízení, z nichž kompetenční spor původně vzešel. Tito

účastníci sice jsou také ze zákona účastníky řízení i před zvláštním senátem (§ 3 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb.), ale nad tento rámec zákon do řízení před zvláštním senátem jiné osoby nepovolává, ani pro ně nevytváří jinou kategorii osob, které by měly mít nějaký podíl na řízení před zvláštním senátem. Jestliže pak rozhodnutí zvláštního senátu nezasahuje přímo do práv účastníků původního řízení, o to méně bude zasahovat do odvozených práv dalších subjektů. Užití institutu osob zúčastněných na řízení proto zásadně nepřipadá v řízení dle zákona o některých kompetenčních sporech v úvahu. Zvláštní senát zkoumal i to, zda tu nejsou nějaké výjimečné či mimořádné okolnosti, které by jeho užití odůvodnily:

[13] M. M. a L. J. svůj návrh odůvodnili tím, že budou přímo dotčeni rozhodnutím zvláštního senátu na svém vlastnickém právu k pozemku, které senát 11 C přiřkl žalobkyni a JUDr. V. Bude-li v tomto řízení rozhodnuto ve prospěch pravomoci senátu 16 C, budou zmatečná ta soudní rozhodnutí, která jejich vlastnictví zpochybnila. Bude-li naopak rozhodnuto ve prospěch pravomoci senátu 11 C, podpoří tento závěr jejich žalobní argumentaci v řízení o vypořádání neplatné kupní a darovací smlouvy proti žalovanému Hlavnímu městu Praze. Je tu tedy zřejmý určitý právní zájem na výsledku řízení, nicméně nenastává ona výjimečná situace, která by opravňovala jejich vstup do řízení, dokonce ani nebudou rozhodnutím přímo dotčeni; proto rozhodl výrokem I. tak, že nejsou osobami zúčastněnými na řízení.

[14] Zvláštní senát se dále zabýval podmínkami, za nichž může věc projednat a rozhodnout o ní.

[15] Podle § 1 odst. 2 zákona o některých kompetenčních sporech je pozitivním kompetenčním sporem spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí. V nyní rozhodované věci vydal rozhodnutí senát 16 C Obvodního soudu pro Prahu 10 i navrhovatel (senát 11 C téhož soudu) a obě rozhodnutí nabyla právní moci a žádné nebylo dosud zrušeno.

[16] Navrhovatel předložil věc zvláštnímu senátu poté, co Ústavní soud zrušil jeho rozhodnutí o zamítnutí žaloby pro zmatečnost. Ústavní soud v odůvodnění nálezu uvedl, že senáty 16 C i 11 C obvodního soudu, a před později jmenovaným i pozemkový úřad, rozhodly v meritu totožné věci. Podle Ústavního soudu tu jde o kladný kompetenční konflikt, jenž měl rozhodnout zvláštní senát. Nikdo zvláštnímu senátu ale nepodal návrh na zahájení řízení: tím byl dle Ústavního soudu porušen požadavek jednat postupem stanoveným zákonem, jak to vyžaduje čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

[17] Ústavní soud ale výslovně neuvedl, že navrhovatel takový návrh zvláštnímu senátu podat má, ani že by v nastalé procesní situaci byl kompetenční spor skutečně projednatelný. Zvláštní senát má za to, že nález tímto způsobem interpretovat nelze.

[18] Jestliže si jej navrhovatel takto vyložil, jde o výklad mylný. Řízení před obecnými soudy se nyní zjevně opět nachází ve fázi běžícího řízení o podané žalobě pro zmatečnost a navrhovatel se obrací na zvláštní senát s otázkou, kdo měl ve věci rozhodovat. Žaloba pro zmatečnost je dle o. s. ř. mimořádným opravným prostředkem, který se ze své povahy

podává proti pravomocnému rozhodnutí. Dle § 229 odst. 2 písm. b) o. s. ř. může účastník napadnout žalobou pro zmatečnost pravomocné rozhodnutí, jestliže v téže věci bylo dříve pravomocně rozhodnuto. Žaloba pro zmatečnost slouží k odstranění rozhodnutí, které vzešlo z řízení postihnutého zmatkem; neslouží k opětovnému meritornímu přezkoumání věci.

[19] Navrhovatel - civilní soud - však netvrdí, že o této žalobě má snad rozhodovat někdo jiný, tím méně správní orgán nebo soud činný ve správním soudnictví. Přitom - aby šlo o kompetenční spor, k jehož řešení je zvláštní senát povolán - musí jít o spor, jehož stranami jsou a) soud na straně jedné a exekutivní orgán na straně druhé, anebo b) soud v řízení občanskoprávním na straně jedné a soud rozhodující ve správním soudnictví na straně druhé (§ 1 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb.). Jinak o kompetenční spor podle tohoto zákona nejde a pravomoc zvláštního senátu není dána.

[20] Zmatečností je třeba obecně rozumět situaci, kdy je řízení postiženo tak zásadními formálními vadami, že by nemělo vůbec probíhat. Řízení o zmatečnosti je vystavěno na kasačním principu. Dle § 235e odst. 2 o. s. ř. soud žalobu pro zmatečnost usnesením buď zamítne, nebo napadené rozhodnutí zruší. Zruší-li rozhodnutí z důvodů uvedených v § 229 odst. 1 písm. a), b) a d) nebo v § 229 odst. 2 písm. a) a b), rozhodne též o zastavení řízení o věci, popřípadě o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží. Postoupení věci příslušnému orgánu se vztahuje k § 229 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů).

[21] Zvláštní senát rozhoduje pouze kompetenční spory o pravomoc nebo věcnou příslušnost. Pozitivním kompetenčním sporem je spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí. Účelem zřízení zvláštního senátu je řešit procesní podmínku řízení o věci. Návrh na zahájení kompetenčního sporu není zvláštním opravným prostředkem.

[22] Problematiku dvou pravomocných rozhodnutí v totožné věci řeší právě řízení o žalobě pro zmatečnost. Pokud v téže věci existuje dřívější pravomocné rozhodnutí ve věci samé, soud žalobě vyhoví, pozdější rozhodnutí zruší a řízení zastaví. Ve fázi rozhodování o žalobě pro zmatečnost již nemůže do věci zasahovat zvláštní senát.

[23] Zde však ve věci nejdříve rozhodl obvodní soud v obvyklém nalézacím řízení dle části III. o. s. ř. o uplatněném nároku dle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Poté - ve věci, kterou má Ústavní soud za totožnou - později rozhodl pozemkový úřad dle zákona o půdě. Jeho rozhodnutí bylo však nahrazeno (což je podstatné) rozsudkem obvodního soudu, jednajícím dle části V. o. s. ř. Správní rozhodnutí tedy již neexistuje.

[24] Je třeba zdůraznit, že v řízení podle V. části o. s. ř. nejde o „přezkum“ rozhodnutí správního orgánu (a tedy nejde o správní soudnictví jako kontrolu veřejné správy), ale v principu o to, že civilní soud projedná na základě žaloby celou věc znovu a rozhodne o ní pořadem práva (odmítne, zastaví řízení, zamítne, vydá rozsudek ve věci), byť i s některými procesními odchylkami.

[25] Tato úprava není nová, a v současné době již ani není neobvyklá. České právo se přihlásilo k principu, který poprvé formuloval článek 15 prosincové ústavy (základní zákon státní č. 144/1867 Ř. z.) textem: „*Kdy koli úřadu správnímu dle zákonů nynějších nebo těch, které příště budou vydány, přísluší rozhodovati v příčině odporujících sobě nároků osob soukromých, může ten, kdož by tímto rozhodnutím ve svých právech soukromých vzal škodu, proti straně druhé řádným pořadem práva pomoci hledati.*“ Tentýž princip, jen modernější češtinou, vyjádřila i Ústava I. ČSR v § 105 odst. 1: „*Ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně tímto rozhodnutím dotčené po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva.*“

[26] Smysl všech těchto právních úprav až do současnosti (srov. § 244 odst. 1 o. s. ř.) je zřejmý: správní orgány mohou být speciálním zákonodárstvím nadány pravomocí rozhodovat (v obecném nebo speciálním řízení správním) také o soukromoprávních nárocích. Děje se tak ve věcech, které jsou např. příliš četné, než aby stát riskoval, že jimi až k nehybnosti bude zahlcena soustava řádných soudů (srov. např. stovky tisíc sporů o telefonní poplatky ročně), nebo jindy jde o věci technicky náročné a vyžadující zvláštní znalosti. V takových případech lze očekávat, že takové věci může efektivně projednat a rozhodnout správní úřad odborně, organizačně i personálně dobře k tomu vybavený.

[27] Jak starý rakouský, tak i prvorepublikový, a stejně tak i současný zákonodárce však respektoval a stále respektuje, že všechny tyto věci jsou záležitostmi práva soukromého; nepostačí proto poskytnout účastníkům těchto vztahů (a jejich subjektivním právům) jen ochranu, která je jinak poskytována proti zásahům veřejné správy (správní soudnictví), ale musí být poskytnuta nijak nezkrácená ochrana ve zvyklých formách plnohodnotného řízení civilního.

[28] Proto tedy v posuzované věci existují **dvě pravomocná rozhodnutí civilních** soudů (prvé z řízení nalézacího v letech 1993 - 1995, druhé z řízení podle páté části o. s. ř. z let 2004 - 2010) ve věcech, které Ústavní soud má za totožné.

[29] Je předčasné zvažovat situaci, která by mohla nastat, kdyby v řízení o žalobách pro zmatečnost (které je ovšem třeba po nálezu Ústavního soudu dokončit) byla zrušena soudní rozhodnutí vydaná v řízení podle páté části o. s. ř.[6] a zda by se tak alespoň teoreticky do skutečného kompetenčního konfliktu za takové situace dostala rozhodnutí pozemkového úřadu a civilního soudu. Tyto úvahy - očividně značně složité a v tuto chvíli navíc i spekulativní - ani zvláštnímu senátu nepřísluší.

[30] Lze tedy uzavřít, že vzhledem k uvedeným skutečnostem v projednávané věci nejsou splněny podmínky řízení o kompetenčním sporu. Proto zvláštní senát podaný návrh odmítl výrokem II. [§ 4 zákona o některých kompetenčních sporech a § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Konf 20/2017-41

V Brně 21. března 2018

JUDr. Michal Mazanec
předseda zvláštního senátu